

De Saamwerker

Orgaan van de bond
van Christelijke
Gereformeerde
Mannenverenigingen
in Nederland

78ste jaargang
februari 2021

Mannenbond
CGK

1

PAGINA IN DIT NUMMER:

- 2 Van de voorzitter
- 3 Meditatie
- 5 Bijbelstudie Amos 8
- 8 Vragen staat vrij
- 10 Bijbelstudie Goddelijke lessen uit Josafat 's leven
- 12 Boekbespreking
- 13 Nieuws uit Veenendaal
- 14 Onze eredienst
- 16 Mannenthemadagen

Colofon

**Uitgave van de Bond van Christelijke
Gereformeerde Mannenverenigingen
in Nederland**

Internet: www.mannenbond-cgk.nl

Verschijnt 4x per jaar

Volgende uitgave D.V. medio april 2021

Commissie van redactie

A. Kok, Veenendaal

ds. C.J. Droger, Vlaardingen

Redactieadres

A. Kok

Regentesselaan 66

3905 GX Veenendaal

telefoon: 0318-529646

akok@kliksafe.nl

Secretariaat

A. Kok

Regentesselaan 66

3905 GX Veenendaal

telefoon 0318-529646

e-mail: administratie@mannenbond-cgk.nl

(voor boekrecensies, ledenadministratie e.d.)

Abonnement

Leden € 15,- per jaar

Niet-leden € 20,- per jaar

Losse nummers € 5,- per exemplaar

Postgiro NL23INGB0000992401 t.n.v.

Bond van Chr. Geref. M.V. te Zeist

© Bond van Christelijke Gereformeerde Mannenverenigingen
in Nederland

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden openbaar gemaakt of verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of uitgezonden, hetzij elektronisch, mechanisch door middel van fotokopie, microfilm, opname of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende op het auteursrecht.

Van de voorzitter

Ik schrijf dit stukje op zaterdagmiddag 23 januari. Nog een paar uur en dan gaat voor het eerst de avondklok in. Voorlopig tot 10 februari mag niemand tussen 21:00 en 4:30 uur naar buiten, tenzij er een dringende of geldige reden voor is. Het zal even wennen zijn aan deze inperking van onze bewegingsvrijheid. Waarschijnlijk lag het werk van de mannenvereniging al stil sinds de instelling van de harde lockdown. Misschien is er hier en daar een mannenvereniging die op een digitale manier met elkaar vergadert. Ik vermoed dat de meeste mannenverenigingen momenteel niet bij elkaar komen. Dat is natuurlijk zeer te betreuren en we zullen ongetwijfeld onze verengingsavonden missen. Een moment waarop het Woord van God opengaat, is daarmee weggefallen. De ontmoeting als broeders met elkaar is ook van grote waarde, daar komen we nu wel achter. Tegelijk zullen we het voorlopig met de situatie van dit moment moeten doen. In de hoop én met gebed dat de HEERE spoedig een wending ten goede zal geven. Wat doet u op de vrijgefallen avonden van de mannenvereniging? Misschien is het een idee om op die avond toch Bijbelstudie te doen. Kies een Bijbelboek uit en ga dat bestuderen voor uzelf. Lees er de kanttekeningen bij of een commentaar. Zo zou u het gemis van de avonden van de mannenvereniging kunnen opvangen en gaat u wellicht een rijke zegen ontvangen. Ik wens u in uw persoonlijke omstandigheden van harte de zegen, de bescherming en de nabijheid van de HEERE toe.

Een liefdevolle groet, broeders!

Ds. C.J. Droger

Ik lijk op een kauw in de woestijn

Psalm 102:7a

Eenzaamheid. Dat is een gevoel wat heel veel mensen zullen herkennen in deze tijd. Wie goed luisterde naar de verhalen vóór het uitbreken van het virus, weet dat eenzaamheid en je alleen voelen al heel lang in de top drie stonden van heel veel Nederlanders. De laatste maanden is dat gevoel voor bijna iedereen versterkt. Met een paar mensen verspreid over een hele kerk zitten. Niet meer dan een, twee mensen thuis mogen ontvangen. Je kinderen of kleinkinderen veel te weinig zien. Misschien je vrouw verloren hebben, terwijl je alles eerder altijd samen deed. Enzaamheid. Voordat je het weet, kan eenzaamheid als een drukkende last voelen, als een molensteen om je nek hangen.

Wie Psalm 102 leest, merkt wat tegenslag en verdriet doet, als uzelf dat nog niet uit eigen ervaring kende. Deze psalm roept herkenning op. Iemand, die zich een 'ellendige' noemt, die zijn handen vouwt en het uitroept, uitschreeuwt tot de Heere! HEERE, verhoor mij spoedig. En het is inderdaad een hele opsomming van ellende die de revue passeert en die de dichter in krachtige zinnen onder woorden brengen: de dagen voorbij zien vliegen en nergens zin in hebben. Verdrietig zijn. Wakker liggen. Peinzen hoe Sion in vroeger dagen was.

En een van de klachten die de dichter voor de Heere neerlegt, is eenzaamheid. U weet dat beelden soms meer kunnen zeggen dan duizend woorden. Hier gebruikt de dichter maar liefst drie beelden om te tekenen hoe eenzaam hij zich wel niet voelt. Van drie

Ds. L.B.C. Boot

vogels: een kauw, een steenuil, een mus. Om met de laatste te beginnen een eenzame mus op het dak. Dat is al eigenlijk een tegenspaak in zichzelf. Die zie je bijna nooit. Als je een mus ziet, zie je er eigenlijk altijd wel een paar. Als ze rollebollend door de klimop stuiven, naast elkaar zitten te tjilpen op een rijtje in de dakgoot. Een eenzame mus op het dak. Alleen op de wereld. Enzaam.

Dan de tweede: een steenuil te midden van de puinhopen. Uilen jagen vooral 's nachts en laten zich niet zo makkelijk zien. En dat is helemaal het geval met de uilensoort dat hier door de dichter wordt genoemd: een steenuil. Niet groter dan een mannenhand, bruingrijs van kleur. Een prachtig, klein uiltje. Je ziet ze wel eens bij oude boerderijen. Een steenuil te midden van de puinhopen: die zie je bijna niet en die valt helemaal in het niet!

En ten slotte die eerste. Een vogel die bijbelvertalers door de eeuwen heen heel wat hoofdbrekens heeft gekost. Als je alle vertalingen naast elkaar zet en alle vogels die genoemd bij elkaar neemt, heb je al een heel avifauna: van roerdomp tot uil, van pelikaan tot kraai, en van kauw tot ibis. We weten het dus eigenlijk niet goed met welke vogel in de woestijn de dichter zichzelf vergelijkt. Ook vogelkenners niet. Wat we wel van deze vogel weten, is dat hij ook een paar keer elders in de bijbel voorkomt. Een vogel dus die in Bijbelse tijden algemeen voorkwam en bekend was. Elders in de bijbel gaat het hier om een vogel die volgens de wet van Mozes onrein

is, een vogel die volgens de profeten zich thuis voelt bij ruïnes en gortdroge, eenzame en verlaten plaatsen en waarvan je er bijna altijd maar een tegelijk ziet. Dan vallen er inderdaad heel wat af en blijven er heel wat minder mogelijkheden over dan onze vertalingen lijken te suggereren. Drie vogels om het gevoel van eenzaamheid en verlatenheid onder woorden te brengen. De mus als beeld van wat later de verlamde in Bethesda tegen de Heere Jezus zegt: Heere, ik heb geen mens om mij in het badwater te werpen. Er is niemand die mij helpt en niemand die naar mij omziet. De steenuil temidden van metershoge puinhopen waar de ellende te tasten is en waar je letterlijk en figuurlijk als een berg tegen de dingen opziet. En die eerste vogel waarbij eenzaamheid zijn handelsmerk geworden is. Waarbij alleen zijn en eenzaam zijn de volstrekt normale situatie is: Ik lijk op een kauw in de woestijn.

Frappant dat deze gevoelens in de vorm van een gebed in de Bijbel zijn terechtgekomen. Waar wij de neiging hebben om dit soort gevoelens op te kroppen, of het soms maar lastig vinden om de juiste houding te vinden als mensen er aan eenzaamheid en verdriet aan onderdoorgaan, deze Psalm u en mij vóór gaat. Deze Psalm al eeuwenlang gebeden en gezongen is. Dat ook de Heere Jezus Christus deze Psalm gekend heeft, gezongen heeft. Ook Hij tijdens Zijn omwandeling op aarde vele keren de eenzaamheid opgezocht heeft, eenzaamheid gekend heeft en in de eenzaamheid Zijn Vader zocht in het gebed. Als we zelfs de lijn zien lopen van onze tekst naar Hem, die in de hof van Gethsemané, waar Hij als een 'kauw in de woestijn' worstelde met de wil van Zijn Vader en uiteindelijk in die weg de verzoening tot stand bracht. Naar het kruis, waar Hij die andere woorden van eenzaamheid

uitriep, die andere psalm, Psalm 22, citerend: Mijn God, mijn God, waarom hebt U Mij verlaten?

Eenzaam, maar niet alleen. Nooit alleen. Dat is de lijn van Psalm 102. Maar, U, HEERE, U blijft voor eeuwig! Gevoelens van eenzaamheid en verlatenheid. Van radeloosheid temidden van ellende. Ze zijn er. En misschien blijf je ze je leven lang met je meedragen. Maar dan staat er voor een christen geen punt, maar een komma. Want U zult opstaan, U zult Zich ontfermen over Sion. Nieuwtestamentisch gezegd: De Heere heeft Zich ontfermd over Sion. Hij heeft naar Zijn volk omgezien, opdat wij – om met ons avondmaalsformulier te spreken – door God aangenomen en nooit meer door Hem verlaten zouden worden! Dat is het perspectief: misschien eenzaam, maar nooit verlaten. Als een kauw in de woestijn – maar wel een die net als de talloze vogels nu in het vroege voorjaar, zingen van de nieuwe dag die zeker komt, terwijl het nog volop donker is!

Inleiding

Dit is de vijfde en laatste Bijbelstudie over het profetenboekje van Amos. Tot vier keer toe heeft Amos al een visioen ontvangen en doorverteld. Maar voordat hij het vijfde en meest verstrekkende visioen doorgeeft (Amos 9:1-6), wordt Amos geroepen om de aanklacht van de HEERE tegen het volk bekend te maken (Amos 8:4-6). Deze aanklacht, gevolgd door de aanzegging van het komende oordeel (8:7-14), wordt gebracht als een boeteprediking. Dat wil zeggen een heel ernstige oproep om tot God terug te keren. Na het vijfde visioen volgt een hernieuwde boeteprediking (Amos 9:7-10). Deze oordeelsprofetie is echter niet meer zo massief als de eerste. Er begint heel voorzichtig iets te gloren van het nieuwe begin dat God zal gaan maken. Een nieuw begin waarover Amos tenslotte een heerlijke heilsprofetie mag laten horen (9:11-15).

Boeteprediking

De aanklacht in Amos 8:4-6 is ernstig. De 24-uurs economie heeft zijn intrede gedaan. De verplichte rustdag is als een last geworden. 'Handel is handel', zo denken velen. 'Het kost alleen maar geld als we een dag onze zaak gesloten houden. En een beetje sjoemelen met maten en gewichten is geen bedrog, maar een handigheidje.' Dat deze materialistische houding een verdere uitbuiting van de armen in de hand werkt, daar staan de handelaren niet bij stil. Sterker nog, ze verdienen zonder blikken of blozen aan de armen.

Deze goddeloze houding van de Israëlieten dringt God tot het zweren van een eed.

Hij zal deze goddelozen daden niet vergeten (vers 7)! Het oordeel dat komt, wordt in vers 8 beeldend omschreven (verg. Amos 9:5). Het land zal opgeheven worden zoals het waterpeil in de rivier de Nijl jaarlijks stijgt en daardoor buiten haar oevers treedt. We moeten echter bij deze strafaankondiging niet denken aan een letterlijke overstroming en ook niet aan figuurlijke overstroming van een vijandig leger dat het land overspoelt. Wel aan een aardbeving. Dan wordt het land immers opgetild en weer neergesmeten. (Voor andere verwijzingen naar een aardbeving in Amos zie 1:1; 2:13; 4:11; 9:1a.)

In vers 9 en 10 wordt in andere beelden gesproken over de dag van Gods oordeel. God verbergt Zich voor het volk, zodat het donker wordt (verg. 5:18). Feesten zullen in rouwbijeenkomsten veranderen (verg. 5:21-23). Lieder worden klaagzangen (verg. 6:5). De feestkleding wordt vervangen door rouwgewaad. En men zal zich kaal-scheren al teken van grote rouw. Heel het land wordt in rouw gedompeld.

Geven de verzen 9 en 10 een omschrijving van de ellende die zal komen met de verwoesting van het land en de wegvoering van Israël in ballingschap, de verzen 11 en 12 geven aan dat de nood in het verlaten land onverminderd groot blijft. De geestelijke blindheid die tot het oordeel leidde, wordt nu onderdeel van het oordeel. De mensen worden geestelijk blind gehouden. Het Woord van de HEERE is er wel, maar ze vinden het nergens. De mensen hebben de ontvankelijkheid om Gods Woord te

horen en te verstaan verloren. En dat als een oordeel. Het is het oordeel van de verharding.

Vijfde visioen: het verwoeste heiligdom

Aan het begin van Amos 9 staat het vijfde visioen van de instortende tempel. De HEERE staat bij (op de trappen van) het altaar (vers 1a) en Hij geeft opdracht tot vernietiging van het heiligdom. Welk heiligdom bedoeld wordt, laat de profeet in het midden. Het kan slaan op de tempel in Bethel (verg. 7:10), maar door het verzwijgen van die plaats mag ook aan Jeruzalem gedacht worden.

De kapitelen (SV: knopen) op de pilaren moeten stuk worden geslagen. De drempels zullen beven. De beeldspraak doet denken aan een verwoestende aardbeving. Alles gaat stuk. Van boven tot onder. En de instortende tempelgebouwen zullen de overtreders verpletteren. Dat doet denken aan Simson die stierf onder de brokstukken van de instortende tempel.

Vers 1b tot en met 4 geeft een uitgebreide omschrijving van vluchtende mensen die door het zwaard van de HEERE zullen worden achterhaald. Deze beschrijving laat iets van Gods vastbeslotenheid tot uitvoer van het oordeel zien. De verzen 5 en 6 sluiten de oordeelsaankondiging af met vermelding van de Goddelijke macht (verg. 4:13 en 5:8).

Hernieuwde boetprediking

Het oordeel begint in Gods huis. Letterlijk. In één klap wordt al het vertrouwen op de eigenwillige godsdienst weggevaagd. Een godsdienst die zich kenmerkt door misplaatst vertrouwen op een bijzondere en bevoorrechte positie bij God. Zo dacht Israël dat God het wel nooit ten onder zal laten gaan vanwege het feit dat Hij hen

toch uit Egypte had geleid (vers 7). Maar in dit vers wordt deze gedachte ontkracht door te wijzen op vergelijkbare daden van God bij andere volken. Hoe sterk het volk echter bleef geloven in hun onaantastbare positie blijkt uit de uitspraak in het slot van vers 10b.

In vers 8 tot en met 10 lezen we opnieuw woorden van God waarmee Hij Zijn straffen aankondigt. Het zal werkelijk een heel benauwde tijd worden voor Israël. De HEERE spreekt over wegvagen en uitgeschud worden onder de volken. Het gaat waarschijnlijk om een wat grovere zeeff, die wel de graankorrels, maar niet de steentjes doorlaat. Die uitgeschudde graankorrels zijn beeld voor het volk dat in de verstrooiing komt. De steentjes kunnen we als beeld opvatten voor de grootste zondaren uit het volk. Zij zullen, zoals we lezen in 10b, door het zwaard sterven.

Met dit beeld van de zeeff komt al iets van Gods genade midden in het oordeel naar voren. Blijkbaar is Gods straf toch niet zo hevig dat letterlijk iedereen omkomt. Er zal een rest zijn, weliswaar verstrooid onder de volken, maar toch een rest, dat in leven blijft. Tot die rest horen in ieder geval niet de zondaars die blijven volhouden dat zij met hun godsdienst wel gespaard zullen worden.

Heilsprofetie

De laatste woorden van Amos verklaren ons waarom God toch nog verder wil met Zijn volk. Al is het dan een rest dat zwaar gehavend door het oordeel zal komen. Het is om het koningshuis van David. Een huis kan het niet meer genoemd worden. Zelfs niet een hutje. Het is een vervallen hut. Maar de HEERE heeft beloofd dat er altijd een zoon van David

zijn troon zal zitten. Deze belofte wijst op de Heere Jezus. Hij zal de Koning zijn Die Israël (herenigd met Juda) zal redden en herstellen.

De heerlijkheid van het komende Koninkrijk wordt vergeleken met de omvang en welvaart het koninkrijk ten tijde van David en Salomo. Toch zal de nieuwe tijd méér zijn dan alleen een terugkeer naar hoe het vroeger was. Het zal veel mooier zijn. Niet slechts de omringende volken, maar alle heidenvolken zullen delen in de heerlijke toekomst van Israël.

Waarom Edom speciaal wordt genoemd is niet helemaal duidelijk. Er is een oude vijandschap tussen Israël en Edom. In Amos 1:6, 9 en 11 wordt iets gezegd over de vijandige houding van Edom ten opzichte van Israël. En in het profetenboekje van Obadja wordt dat nog verder uitgewerkt. Dat Amos spreekt over de rest van Edom zullen we moeten lezen tegen de achtergrond van Amos tijd. Toen was namelijk al een deel van Edoms grondgebied onder gezag van Israël. In 2 Kon. 14:25 lezen we namelijk dat Jerobeam II (de koning over Israël in de tijd van Amos), een heel groot gebied in het Overjordaanse onder zijn gezag heeft gebracht. Daar valt een deel van Edom onder.¹

De laatste drie verzen spreken over een tijd van grote vrede en welvaart. De vervulling hiervan zal zichtbaar zijn op de nieuwe hemel en de nieuwe aarde. De profeet Joël vermeldt vergelijkbare dingen aan het slot van zijn profetenboekje. En in de Openbaring van Johannes lezen we ook over de vruchten die het hele jaar door groeien aan de Boom des levens. Deze heerlijke toekomst mag in geloof door Gods volk worden verwacht.

¹ NB: In de Griekse vertaling van het Oude Testament wordt Edom niet meer apart genoemd. Deze Griekse vertaling wordt in Handelingen 15:15-17 geciteerd. Daar lezen we over alle mensen die overgebleven zijn. Het voert te ver om hier dieper op in te gaan. Maar we mogen wel opmerken dat de Griekse vertaling dicht bij de oorspronkelijke betekenis blijft, namelijk dat Gods vrede alle mensen wordt aangeboden.

Gespreksvragen

1. De aanklacht uit Amos 8:4-6 is actueel. Waar en hoe zien we dat in onze tijd en maatschappij? En in ons eigen hart?
2. In Amos 8:7-14 worden diverse tekenen genoemd die er bij de kruisdood van de Heere Jezus ook waren. Genoemd worden de aardbeving (vers 8), de duisternis (vers 9), het van God verlaten zijn (11 en 12), de dorst (vers 11), de dood (vers 14 slot). Wat zeggen deze verzen over de oorzaak en over de zwaarte van het lijden van de Heere Jezus?
3. Het wanhopig zoeken naar een Woord van de HEERE (Amos 8:11 en 12) wordt uitgelegd als zijn de een oordeel van geestelijke blindheid. Aan welke geschiedenis van koning Saul kunt u hierbij denken? Weet u nog andere plaatsen in de Bijbel waar hierover geschreven wordt?

4. In het vijfde visioen wordt de tempel verbroken. De Heere Jezus heeft Zijn leven vergeleken met de tempel die afgebroken wordt (Joh.2:19) en in de lijdensgeschiedenis komen deze woorden terug (Matth. 26:61; 27:40. Mark. 14:58; 15:29). Wat zegt dit over de weg tot verzoening met God?
5. In Amos 9 vers 10 b horen we nog over zondaars die tot het laatste toe blijven volhouden dat ze geen kwaad te vrezen hebben. Ze gaan er prat op dat ze bij het uitgekozen volk horen en opgenomen zijn in het verbond. In dit verband hebben we het ook wel over tweeërlei kinderen van het verbond. Wat wordt daarmee bedoeld?
6. Welke heilsfeiten komen we in de laatste vijf verzen van Amos tegen?
7. Amos' prediking kenmerkt zich voor het grootste deel door strafaankondigingen. Stelt u zich een preken-serie over Amos voor, waarbij negen van de tien preken hoofdzakelijk gaan over zonde en straf. Natuurlijk met oproep tot bekering en de noodzakelijke verwijzing naar de Zaligmaker, maar summier. Hoe zou u dat vinden?

Ds. A.K. Wallet

Vragen staat vrij

Gehoorzaam aan wie?

Een lid van een m.v. vroeg:
In onze tijd worden nogal eens opmerkingen gehoord i.v.m. de beperkingen van het aantal kerkgangers in de eredienst. Bijv.: Mag de overheid zich hiermee bemoeien? Heeft de kerk niet haar eigen recht dat meer is dan het recht van de overheid. En vooral de tekst: men moet aan God meer gehoorzaam zijn dan aan de mensen. Hand.5:29. Een ander beroept zich echter op de tekst uit Titus 3:1: dat men de overheden en de machten onderdanig en gehoorzaam moet zijn.

Antwoord:

Elke tijd heeft zo haar eigen vragen als het gaat over de verhouding: Kerk en Staat. Nu is het weer bijzonder actueel i.v.m. de coronaziekte. De overheid heeft toch niet het recht om zich in te dringen in zaken die de kerk aangaan? Als het gaat om vragen over geloof dan is dat helemaal een zaak van de kerk zelf.

Als Petrus zich moet verantwoorden voor het Sanhedrin over zijn geloof in Jezus Christus, dan kan er geen sprake zijn van toegeven en schipperen. Dan spreekt hij duidelijke taal: men moet God meer gehoorzamen dan de mensen, ook al was dit het hoogste college destijds van het godsdienstige leven. Zelfs op een synode kunnen voorstellen aan de orde komen waarover gestemd moet worden, maar

wat in de Bijbel duidelijk geopenbaard is, is dan doorslaggevend. Dan hebben we een duidelijke tekst: Er staat geschreven.

Veel meer is dat het geval als het gaat om voorschriften van de overheid. Als deze in strijd zijn met Gods Woord dan dienen we God meer gehoorzaam dan de overheid.

In onze tijd is het een hot item m.b.t. het aantal kerkgangers in de eredienst. De overheid schreef voor dat maximaal 30 personen mochten worden toegelaten. Heeft de overheid het recht om dit te bepalen? Daar waren kerken die zeiden: we bepalen zelf, het aantal dat naar onze mening geoorloofd is. Anderen: we zijn het er niet mee eens, maar we doen het omdat de buitenkerkelijken anders een verkeerd beeld van ons krijgen. We moeten dan eigenlijk hen ter wille zijn.

Maar is dit wel een motief? Zeker hebben wij rekening te houden met reacties van 'de wereld', maar die hebben niet alle gewicht. Zo kunnen we denken aan de opening van winkels op zondag, dat velen voorstaan, maar dan hebben we God meer lief dan de mensen, ook al is dat schadelijk voor ons inkomen.

Ik las van een winkelier, bij wie mensen aandrongen om op zondag 27 dec. open te zijn, want na twee kerstdagen moest dat zo nodig. Maar de winkelier meldde op zijn website dat hij Jezus liever had dan zijn werk of geld.

Maar het kwantum kerkgangers, hoe zit dat? Als het gaat om het aantal kerkgangers in een kerkgebouw in verband met de coronacrisis, is er sprake van een andere orde. We verkeren nu in een tijd dat we extra alert dienen te zijn voor besmettingen van dit virus. We hebben een

overheid om maatregelen te nemen die dienstbaar zijn aan het bestrijden van corona. In een ander verband sprak Jezus de regel: Geef aan de keizer wat van de keizer is en aan God wat van God is (Luk.20:25). Ook in belastingzaken hebben wij een taak om daaraan te voldoen, opdat we samen de belangen van het land zoeken.

Je kunt je dan aan het minimale aantal kerkgangers houden, maar beter is dan het optimale aantal vast te stellen. Er zit ook enige beweging in wat het RIVM voorschrijft, bijv....ook wat het aantal kinderen betreft. Er zijn helaas ook gemeenten, die alleen maar online erediensten houden. Is men dan de overheid meer gehoorzaam dan God?

De massa van ons volk begrijpt niet wat ons drijft om graag naar de kerk te gaan. Ze dienen te begrijpen dat de liefde van Christus ons dringt. Het is maar niet iets als een stempeltje halen om aan je plichten te voldoen. Maar het gaat om een ontmoeting met God en daarmee ook aan ons belijdenis- en geloofsartikel: Ik geloof de gemeenschap der heiligen. Daarmee is dan ook elke vergelijking met het bezoeken aan allerlei andere gelegenheden, als bioscoop en cinema niet aan de orde.

We mogen de Heere dankbaar zijn dat we online kerkdiensten kunnen houden, maar toch verlangen we naar de tijd dat we samen als gemeente onder het Woord mogen komen en weer luide Gods lof gaan bezingen.

Bijbelstudie

Goddelijke lessen uit Josafat 's leven: 2 Kron.18:29- 2kron.19

Ds. A.K. Wallet

Bewaring

We kennen de uitdrukking: Gods kinderen zondigen niet goedkoop. Zij betalen duur leergeld. Dat heeft ook Josafat ondervonden.

Tegen de verkondiging van Micha in gaat Josafat toch mee in de strijd. Dat heeft hij geweten. Josafat liep eigenlijk overal in. Hij volgt als een blinde Achab, alles wat deze voorstelt vindt hij goed. We zien hoe zelfs een kind van God ver kan afwijken. Zo heeft Achab een vreemd voorstel: nl. dat hij zich zal vermommen in de strijd, zodat hij niet herkenbaar is als koning maar als gewoon soldaat. Maar zegt hij tegen Josafat: jij moet je koningskleren aanhouden. Men dacht bij de godsdienst van de Baäl, als je een andere naam of kleding ging dragen dat de godheid je dan niet kon vinden. Let er op dat Achab niet overlegt met Josafat, maar hij beslist: Ik zal. We begrijpen wel dat Josafat dan het mikpunt wordt en als de opperbevelhebber van de strijd wordt aangezien. En hij gaat er nog mee akkoord ook. Blind als een mol.

De koning van Syrië had geboden dat men alleen op de koning van Israël zou aanvallen. Ze zien Josafat aan voor de koning van Israël en zouden hem gedood hebben. Maar dan gebeurt er één ding: Josafat gaat bidden. In grote benauwdheid roept hij tot de HEERE. Achab heeft natuurlijk wel gezien dat men zich op Josafat ging richten, maar hij denkt liever Josafat dan zichzelf. Maar God is rechter, die 't beslist.

God laat Zich verbidden. Door zo één als Josafat? Ja dat heet 'de soevereine genade' van God. Hij wordt bewaard. Op zijn noodgeschrei doet God grote wonderen. (vs.31)

God regeert. We zien hier twee mannen: Achab en Josafat. Achab vermomd en Josafat het mikpunt. Achab wordt dodelijk getroffen en Josafat bewaard. God ziet door alle vermommingen heen.

Bestraffing

Josafat is bewaard en het gebed is verhoord. Het is allemaal, ondanks Josafat. toch goed afgelopen met hem. Voortaan beter uitkijken zal wel bij hem geleefd hebben. Het leven kan weer verder gaan na de begrafenis van Achab. Maar Josafat is niet getroffen door een pijl van de vijanden, maar God heeft ook nog een pijl voor hem. De pijl van ontdekking en van doding van de zonden.

Hij is nog niet thuis of een profeet, Jehu genoemd, komt hem tegemoet. Door het spreken van deze ziener rukt God als het ware de koningsmantel van Josafat af en dan komt het zondige hart van hem openbaar. Josafat kan denken, dit is weer voorbij, het is in ieder geval met mij goed afgelopen. We gaan weer verder. Maar God denkt daar anders over. God laat de zonde niet zitten en laat Zijn kind er ook niet mee zitten. God laat hem zien hoezeer hij op de verkeerde weg was.

Josafat was bezig de grenzen uit te wissen.

Even liever een vriendelijk gezicht van Achab dan een vriend van God te zijn. Zelfs in zijn gedrag vertoont hij hen die de HEERE haten lief te hebben, door niet te luisteren naar Gods Woord (Micha).

Josafat wilde beiden te vriend houden: de Heere en de goddeloze. Door zijn optreden heeft hij aan het volk een verkeerd beeld gegeven van de ware godsdienst. Maar ook moet Josafat inzien dat hij echt verkeerd bezig was en zijn zonde leren inzien. We kunnen er vaak gauw weer overheen leven. Zonde is niet niets, maar wij lasteren daarmee de naam van de HEERE in plaats dat deze verheerlijkt wordt.

Maar toch wordt Josafat niet als een Saul aan de kant gezet. Waarom niet? Wel er waren nog goede dingen bij hem. Laten we zeggen dat hij toch de HEERE in beginsel kende. Denk ook maar aan het gebed dat hij tot God riep tijdens de strijd en aan de Reformatie die hij tot stand gebracht heeft. Hij mag koning blijven. Denk aan de zin uit het doopformulier: als wij ook somtijds uit zwakheid in zonde vallen, laten we aan Gods genade niet vertwijfelen, maar ook niet in de zonde blijven liggen, vanwege de grote genade van God.

Bekering

Heeft het echt verandering gebracht in het leven van Josafat? Ja, bekering kan niet verborgen blijven. Vers 4 geeft te kennen dat er sprake is van verandering van levenswijze.

A) Er staat allereerst dat hij woonde in Jeruzalem; dat wil zeggen dat hij niet meer naar het Noordelijk rijk trok. Nee hij liet de ziener Jehu niet gevangen nemen om zijn woorden. Hij luisterde en bracht geen grensoverschrijdende bezoeken meer.

B) Hij ging er zelf op uit en ging het land door om het volk terug te roepen tot de HEERE. Wie zelf mag terugkeren heeft ook een drive om anderen op te wekken tot bekering. Er was wel wat veranderd destijds maar er was doorgaande bekering nodig. Hoe gauw is er de neiging om terug te vallen in oude gewoontes. (20:33) Josafat die zelf een verachtering had meegemaakt kon met des te meer ernst het volk terugroepen en opwekken tot radicale bekering.

C) Vervolgens werden er rechters aangesteld, opdat alles eerlijk zou toegaan. Er moest meer structuur komen in het naleven van de geboden van de Heere. Ook werden er Levieten aangesteld om geschillen te beslechten. Zelfs de hogepriester kreeg een taak in deze. Dat alles moest heenleiden naar een leven in de vreze des HEEREN, zodat geen toorn van God over hen komen zou.

Gespreksvragen

1. Kennen we meer voorbeelden van bijbelheiligen die ontspoorde? Kan dat blijvend zijn?
2. We zien bij Josafat dat een bepaalde zonde zomaar kan gaan overheersen. Hoe kunnen we dat voorkomen? Heeft dat consequenties voor onze gebeden?
3. Hoe kunnen we in onze tijd bezig zijn om ons christen-zijn te vermommen? In een interview las ik: op mijn werk loop ik niet te koop met het feit dat dat ik christen ben. Kan dat?
4. Kennen wij ook voorbeelden uit ons eigen leven dat het gebed de zonde verhinderde? Iemand zei: als je elke morgen bidt: 'leidt mij niet in verzoeking', dan gebeurt het ook niet. Ja?
5. Josafat was geen ongelovige geworden, maar moest wel horen dat God vertoornd op hem was. Waaraan kon hij dat merken?
6. We spreken over het eens worden met God zowel in Zijn bedreiging als in Zijn belofte. Gaan deze samen in het geloofsleven? Zie ook: Jesaja 12:1
7. Hoe is de bekering te merken bij Josafat? Moeten en kunnen anderen merken dat je bekeerd bent?

Boekbespreking

Wat is geloven

door ds. J.M.J. Kieviet

De Heere Jezus is in deze wereld gekomen om te zoeken en zalig te maken wat verloren is. Dat zijn Zijn eigen woorden. Er is niemand die dat zaligmakend van de Heere Jezus missen kan. Het middel tot de zaligheid is het geloof, het ware zaligmakende geloof. De Heere Jezus is daar duidelijk over: 'Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder die in Hem gelooft niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe'. Wat is dat precies: geloven? Een heel belangrijke vraag. Dit boek - een weekboek - probeert op die vraag een antwoord te geven. In de vorm van een soort abc van het geloof. Voor elke week een woord. Om er de zondag mee in te gaan, bijvoorbeeld, en de rest van de week niet minder. *Wat is geloven?* Is geschreven voor jongvolwassenen en voor ouderen.

A. Kok

A. Kok

We leven allemaal in een bewogen tijd. Vanwege de lockdown die 15 december is ingegaan is de start van het jaar 2021 vol onzekerheid. Kunnen we als verenigingen weer samen komen en wanneer? Niemand weet het. We bidden dat de Heere uitkomst geeft en Zich over deze wereld en ons allen ontfermt.

Er is veel gaande. Als we denken aan de bestorming van het Capitool in Washington, het kabinet dat viel door de toeslagen-affaire, diverse demonstraties ook in ons eigen land, het coronavirus dat maar moeilijk te bedwingen is, de Engelse variant waardoor gevreesd wordt voor een derde golf en ons land heeft, nu ik dit schrijf, te maken met een avondklok.

Hoe lang zitten we hier nog in? Misschien nog wel tot aan de zomer. Hoe gaan we met deze dingen om? Een gevoel van neerslachtigheid kan ik mij wel wat voorstellen. Het leven in een lockdown kan zwaar zijn.

Ook in de Bijbel lezen we over de worsteling met somberheid, bijvoorbeeld in de Psalmen. Toch wisten de psalmisten dat God erbij is, midden in het verdriet en de duisternis “Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods, ik zou geen kwaad vrezen, want Gij zijt met mij, Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij” (Psalm 23:4)

Die sterkte en troost hebben we allemaal nodig. We denken in het bijzonder aan al diegenen onder ons die in de achterliggende tijd verliezen hebben geleden. Ook binnen enkele mannenverenigingen zijn er broeders

overleden. Binnen de vereniging van Putten in zeer korte tijd twee broeders, waaronder de voorzitter. We wensen u allen Gods nabijheid toe!

In deze Saamwerker vindt u de laatste schets vanuit het Bijbelboek Amos. We danken ds. C. Cornet voor zijn bijdragen.

Het bestuur hoopt, zo mogelijk fysiek, op 17 maart weer te vergaderen. Door Covid-19 is het al weer een hele tijd geleden. We hopen ons o.a. bezig te houden met de opzet van de Bondsdag. Hopelijk is het mogelijk deze dag dit jaar op 9 oktober te houden.

Ontvang allen een hartelijke, meelevende groet.

Namens het bestuur, een hartelijke groet
A. Kok, secretaris

Datum inleveren kopij voor De Saamwerker nummer 1-2021 D.V. uiterlijk zaterdag 20 maart 2021

Bondsdag te Ede D.V. zaterdag 9 oktober 2021

Onze eredienst (deel 6, slot)

Dienst der offerande (collecten)

Altijd is er in de christelijke kerk gelegenheid geweest om te offeren. De eerste christenen brachten hun gaven tot de apostelen, die ze gebruikten om de nood van de armen op te heffen. In Hand. 6 lezen we, dat zeven mannen worden aangesteld om de tafels te bedienen. De bedoeling is waarschijnlijk, dat hun de zorg voor de armen werd toevertrouwd, met name de dagelijkse maaltijden. Zo wordt de gemeenschap der heiligen beoefend. Romeinen 15: 26 spreekt over 'een handreiking' aan de armen.

In eerste instantie worden de gaven aan de Heere gewijd. Deze ontvangt ze door Zijn apostelen, later diakenen. En in Zijn Naam worden dan de armen onder de gemeenteleden van het nodige voorzien. Ten diepste is het Christus, Die door de dienst van de diakenen arme gemeenteleden uit Zijn eigen schatten bedient. Zo is 'collecteren' dienen: Christus en elkaar (Rom. 15: 27). Dit dienen is offeren (Hebr. 13: 16).

Onze offers hebben alleen recht van bestaan wanneer ze vrucht zijn van het geloof in het offer van Christus. Overigens is het héle christenleven een priesterlijk leven.

We offeren (collecteren) in de kerk niet alleen voor de diaconie; ook voor de kerk. Deze collecte werd vroeger wel 'de collecte tot instandhouding van de eredienst genoemd'. Een mooie uitdrukking met een diepe betekenis. In de Bijbel lezen we ook over offers voor de 'kerk' (Ex. 30: 13 en Ex.35). Alle karigheid en zuinigheid voor

A. Kok

de dienst des Heeren zij verre van ons!

De zegen

De laatste handeling in de dienst is niet aan ons, maar aan God. De Heere zegent Zijn gemeente, die op het punt staat zich te verspreiden in de wereld.

Wanneer in het O.T. de priester vanuit het heiligdom terugkeerde en hij alles volbracht had wat God gebod, sprak hij de zegen over het volk uit (Num. 6: 25-27). De gemeente wachtte daar biddend op. 's Morgens wordt de dienst in de regel beëindigd met de zegen uit 2 Cor. 13:13). 's Middags met die uit Numeri 6. Deze Aäronitische zegen bestaat drie gedeelten:

-De Heere zegen u en Hij behoede u. Dat zegenen houdt in de werking van Gods genadekrachten, waardoor we toegerust worden tot de dienst van de Heere. Het behoeden wijst op bescherming tegen alle machten die het leven bedreigen. God doet alle dingen mede werken ten goede, niet dat het ons altijd voor de wind zal gaan.

-De Heere doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig. Dat betekent vrolijkheid en licht voor alle oprechte harten; een zich verheugen mogen in de gunst van de Heere.

-De Heere verheffe Zijn aangezicht over u en geve u vrede. De ogen opheffen over iemand wil zeggen: iemand liefhebben. God geeft Zich in liefde met al de volheid van Zijn Wezen en de vrucht daarvan is vrede.

Wie goed oplet, ontdekt hierin het werk van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

Is deze zegen nu voor iedereen? Ja: ze geldt voor een ieder! Maar de vraag is wel: hoe ontvangt u de zegen? Ontvangt u de zegen zomaar, zonder er ooit goed bij stil te staan? Wie de Heere afwijst en veracht, zal de heerlijke werkelijkheid van de zegen van God niet ervaren.

De zegen moet tot een hartelijk gebed in onze ziel leiden. Wie de zegen oprecht ontvangt, bidt met David: ‘Verhef Gij over ons het licht van Uw aanschijn, o Heere!’ (Ps 4: 7).

Zo mogen we ingaan tot de vervulling van onze taak in de week.

Tot eenmaal de hele wereld Gods tempel is en het hele leven een eredienst is geworden voor de troon van God. De eeuwige Sabbath is dan aangebroken!

Dan zullen daar de blijde zangers staan en zingen het lied van Mozes en van Het Lam!

Beste lezer(es),

Dit was de laatste aflevering over de eredienst. Ben ik volledig geweest? Ik heb geprobeerd wat lijnen aan te geven. Wanneer je iets gaat publiceren, dan weet je al van tevoren dat je het niet iedereen na de zin kunt maken. Dat hebben we van elkaar te respecteren. Ergens iets over schrijven heeft o.a tot doel om ergens over na te denken. Dat is ook dit keer mijn intentie geweest.

*Met een hartelijke groet,
A.Kok*

Mannenthemadagen

In het achterliggende seizoen konden -met uitzondering van Woerden- de mannenthemadagen 2020 helaas geen doorgang vinden. De geplande themadagen zijn om die reden doorgeschoven naar 2021.

Het thema is: 'Hemel en hel, feit of fabel?'
In 2021 worden op vijf plaatsen bijeenkomsten belegd.

17 april, Tholen

Sprekers: ds. M.M. van Campen en ds. H. Peet.

17 april, 't Harde

Sprekers: ds. B. de Graaf en ds. J.P. Nap

11 september, Ridderkerk

Sprekers: ds. M.M. van Campen en ds. W.N. Middelkoop.

23 oktober Veenendaal

Sprekers: ds. B. de Graaf en ds. J.P. Nap.

Onder het voorbehoud van Jakobus zien we uit naar mooie themadagen.

